

Лабораторна робота №2

Тема. Використання рекурсії для організації повторювальних процесів у функційному програмуванні.

Мета. Навчитися створювати функції на основі базових примітивів, використовуючи принцип рекурсії.

Теоретичні матеріали. Поняття рекурсії. Список – рекурсивна структура. Термінальна та рекурсивні гілки в обчислювальному процесі. Розгортка та згортка рекурсії. Порядок гілок в рекурсивних обчисленнях. Нескінченна рекурсія. Рекурсія за аргументом та значенням.

Варіанти завдань до лабораторної роботи №2

- Варіант 1. Визначити функцію СУМА(X), де X – список довільної довжини, який складається з цілих чисел, а результат функції – сума цих чисел.
- Варіант 2. Визначити функцію ДОБУТОК(X), де X – список довільної довжини, який складається з цілих чисел, а результат функції – добуток цих чисел.
- Варіант 3. Визначити функцію ОСТАННІЙ(X), яка видає як результат останній елемент списку X.
- Варіант 4. Визначити функцію ВИДАЛИТИ_ОСТАННІЙ (X), яка вилучає останній елемент зі списку X.
- Варіант 5. Визначити функцію ДОВЖИНА(X), яка обчислює кількість елементів списку X на верхньому рівні.
- Варіант 6. Визначити функцію ОБЕРНУТИ(X), яка видає список X в оберненому порядку на верхньому рівні.
- Варіант 7. Визначити функцію СПИСОК(X), яка впорядковує атоми у багаторівневному списку в один рівень.
- Варіант 8. Побудувати функцію предикатного типу НАЛЕЖИТЬ(Е, X), яка перевіряє чи заданий елемент Е входить до списку X.
- Варіант 9. Визначити функцію АСОЦІАЦІЯ(X, Y), яка повертає першу пару зі списку Y, першим елементом якої є X.
- Варіант 10. Визначити функцію ВИДАЛИТИ(Е, X), яка видаляє перше входження заданого елемента Е зі списку X.
- Варіант 11. Визначити функцію ПРИСВОЇТИ(X, Y), яка зі списку X виду ((a . 1)(b . 2)(c . 3)) та списку Y виду (a b c 4 5) утворює новий список (1 2 3 4 5).
- Варіант 12. Визначити функцію ОБ'ЄДНАТИ(X, Y), яка об'єднує два списки X і Y в один.
- Варіант 13. Визначити функцію НОВИЙ(X, Y), яка чергуючи елементи двох списків, утворює новий список.
- Варіант 14. Визначити функцію ЗАМІНА(X, Y, Z), яка замінює всі входження елемента X на елемент Y у списку Z.

- Варіант 15. Визначити функцію ДОДАТИ(X , Y , Z), яка додає елемент X перед елементом Y у списку Z .
- Варіант 16. Визначити функцію предикатного типу, яка визначає чи її аргумент є однорівневим списком.
- Варіант 17. Визначити функцію предикатного типу, яка визначає чи два S -вирази еквівалентні.
- Варіант 18. Визначити функцію, яка вилучає кожен другий елемент зі списку X .
- Варіант 19. Визначити функцію, яка обчислює кількість вкладених списків у введеному списку.
- Варіант 20. Визначити функцію, яка вилучає зі списку перший і останній елементи.
- Варіант 21. Визначити функцію, яка обчислює кількість атомів у списку на всіх рівнях вкладеності.

Лабораторна робота №3

Тема. Підвищення ефективності функційних програм.

Мета. Навчитися створювати функції на основі базових примітивів, використовуючи метод параметрів нагромадження.

Теоретичні матеріали. Поняття ефективності програми. “Дорогі” функції. Підвищення ефективності програми. Параметр-акумулятор. Схема методу параметру нагромадження.

Варіанти завдань до лабораторної роботи №3

- Варіант 1. Визначити функцію АТОМ(X), яка повертає перший атом у структурі X.
- Варіант 2. Визначити функцію АТОМИ(X), яка повертає кількість атомів у списку X.
- Варіант 3. Визначити функцію РІВЕНЬ(X), яка обертає список і розбиває його на рівні: $(a, b, c) = (((c) b) a)$.
- Варіант 4. Визначити функцію ПАРА(X), яка розбиває список X на пари.
- Варіант 5. Визначити функцію ПАРИ(X), яка повертає кількість пар у списку X.
- Варіант 6. Визначити функцію МНОЖИНА(X), яка зі списку X формує множину, де всі елементи мають одне входження (без повторень).
- Варіант 7. Визначити функцію ІНДИВІД(X), яка буде новий список з елементів списку X, які зустрічаються у X лише один раз.
- Варіант 8. Визначити функцію СУМА_ДОБУТОК(X), де X – список довільної довжини, який складається з цілих чисел, а результат функції – список двох елементів: сума та добуток цих чисел.
- Варіант 9. Визначити функцію ДОДАТНІ_ВІД’ЄМНІ(X), де X – список довільної довжини, який складається з цілих чисел, а результат функції – список двох елементів: кількість додатних та від’ємних чисел у цьому списку.
- Варіант 10. Визначити функцію ДОДАТНІ_ДОВЖИНА(X), де X – список довільної довжини, який складається з цілих чисел, а результат функції – список двох елементів: кількість додатних чисел у цьому списку та загальна кількість елементів.
- Варіант 11. Визначити функцію ДОВЖИНА_ГЛИБИНА(X), де X – список довільної довжини, а результат функції – список двох елементів: кількість елементів на верхньому рівні списку та кількість рівнів списку.
- Варіант 12. Визначити функцію 1_2(X), де X – список довільної довжини, а результат функції – список двох елементів: кількість елементів на верхньому рівні та загальна кількість елементів списку.

- Варіант 13. Визначити функцію $ТОП(X)$, яка буде новий список, що складається з голів не пустих підсписків списку X .
- Варіант 14. Побудувати функцію $ОБЕРНУТИ(X)$, яка записує в оберненому порядку елементи списку X на всіх рівнях ієрархії. Для побудови цієї функції використати допоміжну $ОБЕРНУТИ(X, Y)$, де Y – параметр нагромадження.
- Варіант 15. Визначити предикат $РІВНІ\_МНОЖИНИ(X, Y)$, який визначає чи задані множини, представлені списками X, Y є рівними.
- Варіант 16. Реалізувати предикат $ВКЛЮЧАЄ(X, Y)$, який визначає чи множина X входить у множину Y .
- Варіант 17. Визначити функцію $ВИДАЛИТИ(E, X)$, яка видаляє всі входження заданого елемента E зі списку X .
- Варіант 18. Визначити функцію $ДЕКАРТОВИЙ\_ДОБУТОК(X, Y)$, яка повертає декартовий добуток множин X, Y .
- Варіант 19. Визначити функцію $РІЗНИЦЯ(X, Y)$, яка повертає різницю множин, представленими списками X, Y .
- Варіант 20. Визначити функцію $СИМЕТРИЧНА\_РІЗНИЦЯ(X, Y)$, яка повертає симетричну різницю множин, представленими списками X, Y .
- Варіант 21. Визначити функцію $ПЕРЕТИН(X, Y)$, яка повертає перетин множин, представленими списками X, Y .
- Варіант 22. Визначити функцію $НОВИЙ(X, Y)$, яка повертає список, що складається із X елементів Y .
- Варіант 23. Визначити функцію $НОВИЙ2(X, Y)$, яка повертає список, що складається із X останніх елементів списку Y .
- Варіант 24. Визначити функцію $ТРАНСПОЗИЦІЯ(X)$, яка групує пари наступним чином: $((a . 1)(b . 2)(c . 3)) \Rightarrow ((a b c) 1 2 3)$.
- Варіант 25. Побудувати 2 варіанти функції обчислення факторіалу, використовуючи звичайну рекурсію та “хвостову”.
- Варіант 26. Побудувати 2 варіанти функції визначення чисел Фібоначчі, використовуючи звичайну рекурсію та “хвостову”.

Лабораторна робота №4

Тема. Функції вищих порядків.

Мета. Навчитися створювати функції вищих порядків.

Теоретичні матеріали. Функції вищих порядків. Функції на місці аргументу. Функції на місці значення. Функціонали.

Варіанти завдань до лабораторної роботи №4

- Варіант 1. Побудувати функцію СУМА(X) через РЕДУКЦІЯ(X, G, A), де X – список чисел, G – бінарна функція, A – постійний параметр.
- Варіант 2. Побудувати функцію ДОБУТОК(X) через РЕДУКЦІЯ(X, G, A), де X – список чисел, G – бінарна функція, A – постійний параметр.
- Варіант 3. Побудувати функцію СУМА_ДОБУТОК (X) через РЕДУКЦІЯ(X, G, A), де X – список чисел, G – бінарна функція, A – постійний параметр. Результат цієї функції список з 2-ох чисел (добуток, сума).
- Варіант 4. Побудувати функцію НАСТУПНИЙ(X), яка кожен числовий елемент списку X замінює на наступне після нього число. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X, Y), яка застосовує функцію Y до кожного елементу списку X.
- Варіант 5. 2. Побудувати функцію ПОПЕРЕДНІЙ(X), яка кожен числовий елемент списку X замінює на число, яке є попереднім до даного. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X, Y), яка застосовує функцію Y до кожного елементу списку X.
- Варіант 6. 3. Побудувати функцію КВАДРАТ(X), яка кожен числовий елемент списку X піднімає до квадрату. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X, Y), яка застосовує функцію Y до кожного елементу списку X.
- Варіант 7. 4. Побудувати функцію КУБ(X), яка кожен числовий елемент списку X піднімає до кубу. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X, Y), яка застосовує функцію Y до кожного елементу списку X.
- Варіант 8. Побудувати функцію ЗБІЛЬШИТИ(X, 5), яка кожен елемент числового списку X збільшує на 5. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X, Y), яка застосовує функцію Y до кожного елементу списку X.
- Варіант 9. Побудувати функцію ЗБІЛЬШИТИ(X, 5), яка кожен елемент числового списку X збільшує в 5 разів. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X, Y), яка застосовує функцію Y до кожного елементу списку X.
- Варіант 10. Побудувати функцію ЗМЕНШИТИ(X, 2), яка кожен елемент числового списку X зменшує на 2. Використати попередньо

побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X , U), яка застосовує функцію U до кожного елементу списку X .

Варіант 11. Побудувати функцію ЗМЕНШИТИ(X , 2), яка кожен елемент числового списку X зменшує в 2 рази. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X , U), яка застосовує функцію U до кожного елементу списку X .

Варіант 12. Побудувати функцію ЗАЛИШОК(X , 2), яка визначає залишки від ділення кожного елемента числового списку X на 2. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X , U), яка застосовує функцію U до кожного елементу списку X .

Варіант 13. Побудувати функцію ЗАЛИШОК(X , 3), яка визначає залишки від ділення кожного елемента числового списку X на 3. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X , U), яка застосовує функцію U до кожного елементу списку X .

Варіант 14. Побудувати функцію ДІЛЕННЯ (X , 2), яка визначає частки від ділення кожного елемента числового списку X на 2. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X , U), яка застосовує функцію U до кожного елементу списку X .

Варіант 15. Побудувати функцію ДІЛЕННЯ (X , 3), яка визначає частки від ділення кожного елемента числового списку X на 3. Використати попередньо побудовану функцію ВІДОБРАЗИТИ(X , U), яка застосовує функцію U до кожного елементу списку X .

Лабораторна робота №5

Тема. Основні засоби створення та відлагодження програм у середовищі програмування Visual Prolog.

Мета. Навчитися користуватися середовищем програмування Visual Prolog для створення та відлагодження програм.

Теоретичні матеріали. Базові елементи логічного програмування. Загальні відомості про Visual Prolog. Класична оболонка мови Prolog. Об'єкти, класи та інтерфейси у Visual Prolog. Розділи Prolog-програми.

Умова завдання

Задати інформацію про родинні відносини у формі фактів про:

- 1)   стать особи;
- 2)   перебування у шлюбі двох осіб;
- 3)   батьківство (мати, батько) певної особи;
- 4)   визначити відношення родини (вказане після ; у кожному варіанті).

Варіанти завдань до лабораторної роботи №5

- Варіант 1. Виведіть матір і батька певної особи; бути тіткою.
- Варіант 2. Виведіть матір і всіх дідів певної особи; бути кузенком.
- Варіант 3. Виведіть матір і всіх бабів певної особи; бути племінником.
- Варіант 4. Виведіть батька і всіх бабів певної особи; бути братом і сестрою.
- Варіант 5. Виведіть батька і матір певної особи; бути зятем.
- Варіант 6. Виведіть батька і всіх дідів певної особи; бути свекрухою.
- Варіант 7. Виведіть батька та всіх прадідів певної особи; бути дідом.
- Варіант 8. Виведіть всіх бабів і дідів певної особи; бути внуком.
- Варіант 9. Виведіть всіх бабів і матір певної особи; бути рідними братами.
- Варіант 10. Виведіть всіх бабів і батька певної особи; бути тестем.
- Варіант 11. Виведіть всіх бабів та прадідів певної особи; мати заміжню внучку.
- Варіант 12. Виведіть всіх дідів і матір певної особи; мати доньку і сина.
- Варіант 13. Виведіть всіх дідів і батька певної особи; мати одруженого брата.
- Варіант 14. Виведіть всіх дідів і бабів певної особи; бути шваграми.
- Варіант 15. Виведіть всіх дідів і прадідів певної особи; бути кузиною.
- Варіант 16. Виведіть всіх бабів і батька певної особи; бути невісткою.

Лабораторна робота №6

Тема. Рекурсивні правила у логічному програмуванні.

Мета. Навчитися реалізувати програми мовою Пролог з рекурсивно означеними правилами.

Теоретичні матеріали. Об'єкти даних у Prolog. Списки у Prolog. Операції зі списками у Prolog. Бектрекінг. Предикати `!`, `fail` та `not`.

Умова завдання

Відповідно до варіанту реалізуйте програму для опрацювання списків. Розробіть програму в графічному режимі. Уведіть власні вхідні дані. Скомпілюйте та запустіть програму. Виведіть на екран отримані результати пошуку. Оформіть звіт згідно правил.

Варіанти завдань до лабораторної роботи №6

- Варіант 1. Написати програму для перетворення списку в множину (немає повторень елементів).
- Варіант 2. Написати програму, яка із введеного списку елементів *A* сформує новий список *B*, що буде складатися лише з елементів списку *A*, які повторювалися 2 і більше разів.
- Варіант 3. Написати програму, яка із введеного списку чисел *A* сформує новий список *B*, що буде складатися із індексів входжень від'ємних елементів в список *A*.
- Варіант 4. Написати програму, яка із введеного списку чисел *A* сформує новий список *B*, що буде складатися лише з чисел, які більші, ніж середнє арифметичне значення чисел із списку *A*.
- Варіант 5. Написати програму для генерації списку випадкових чисел. Передбачити можливість задання величини списку та діапазону чисел.
- Варіант 6. Написати програму для виведення підсписку із заданою кількістю останніх елементів введеного списку.
- Варіант 7. Написати програму для додання елементів введеного списку *A* в список *B*, починаючи з заданого індексу.
- Варіант 8. Написати програму для сортування списку чисел за зростанням методом бульбашки.
- Варіант 9. Написати програму для визначення індексу початку найдовшої послідовності повторення одного символу в введеному списку символів.
- Варіант 10. Написати програму для визначення слова, яке іде наступним після заданого у введеному списку. Передбачити варіант відсутності заданого слова та його знаходження на останній позиції.

- Варіант 11. Написати програму для заміни заданого слова А на слово В у введеному списку.
- Варіант 12. Написати програму для перетворення введеної строки в список слів, впорядкований по довжині слів.
- Варіант 13. Написати програму для перетворення введеної строки в список слів, впорядкований по алфавіту.
- Варіант 14. Написати програму для перетворення введеного списку слів за таким правилом: слова, що складаються лише із букв залишити без змін; у всіх словах, що містять комбінацію букв та цифр видалити цифри; слова, які складаються лише з цифр замінити символом *.

Лабораторна робота №7

Тема. Опрацювання структурованої інформації з динамічної бази даних.

Мета. Навчитися працювати з динамічною базою даних.

Теоретичні матеріали. Використання баз даних у Prolog. Внутрішні (динамічні) бази даних. Предикати для роботи з внутрішньою базою даних. Підвищення ефективності програм за допомогою внутрішньої бази даних.

Умова завдання

Побудувати динамічну базу даних про сім'ю, яка включає структуровану інформацію про сім'ю. Структурована інформація представляється у формі одного речення. Діти представляються списковою структурою довільної довжини (третя гілка). Реалізувати базові операції для роботи з базою даних – додання, видалення та виведення усіх фактів. Видрук результатів представити у зрозумілій формі на екрані чи в файлі з відповідними поясненнями.

Варіанти завдань до лабораторної роботи №7

- Варіант 1. Визначити загальний дохід сімей без дітей.
- Варіант 2. Визначити загальний дохід сімей, де не працює жінка.
- Варіант 3. Визначити загальний дохід сімей, де середній вік дитини менше 8 років.
- Варіант 4. Визначити середній дохід сімей, у яких є діти і хоча б хтось з цих дітей працює.
- Варіант 5. Визначити дохід на 1 члена сім'ї, у яких людина пенсійного віку працює.
- Варіант 6. Визначити дохід на 1 члена сім'ї, у яких не працює батько, якому менше 40 років.
- Варіант 7. Визначити дохід на 1 члена сім'ї, у яких обоє батьків молодші за 30 років.
- Варіант 8. Визначити кількість дітей у сім'ях, де різниця віку між батьками не менше 15 років.
- Варіант 9. Визначити кількість дітей віку менше 5 років, у яких батьки є ровесниками.
- Варіант 10. Визначити кількість та вік дітей, у яких батьки пенсійного віку.
- Варіант 11. Вибрати сім'ї, де усі діти працюють.
- Варіант 12. Вибрати сім'ї, у яких різниця віку дітей більше 5 років.
- Варіант 13. Вибрати сім'ї, у яких серед дітей є двійнята.
- Варіант 14. Вибрати сім'ї, у яких дохід на одного члена сім'ї менше 500.
- Варіант 15. Вибрати сім'ї, де всі діти працюють і дохід хоча б однієї дитини більший, ніж сумарний дохід батьків.
- Варіант 16. Вибрати сім'ї, де обоє батьків є пенсійного віку та не працюють.

- Варіант 17. Визначити сім'ї, у яких всі діти повнолітні і принаймні одна дитина працює.
- Варіант 18. Визначити сім'ї, де немає дітей, а чоловік і жінка працюють в одній установі.
- Варіант 19. Визначити прізвища та імена дітей, у яких батько та мати мають середній вік 28 років.